Žena odetá do slnka/Žena a drak/Veľké znamenie - *(Zjavenia Jána 12,1-14)*; Veľké znamenie sa ukázalo na nebi (úkazy na slnku a mesiaci ako predzvesť *posledného súdu*): žena odetá do slnka, pod nohami mesiac, na hlave veniec (koruna; symbol triumfu a nepremožiteľnosti) dvanástich hviezd (odkaz na dvanásť kmeňov Izraela), a tehotná trápila sa a kričala v pôrodných bolestiach (bolesti posledného času, ktorý nastáva s príchodom *Syna Božieho Krista*). Ukázalo sa aj iné znamenie na nebi: hľa, veľký ohnivý drak (*Satan*; odkaz na *Genezis 3,1*), ktorý mal sedem hláv a desať rohov a na hlavách sedem diadémov (sedmička ako plnosť moci Satana a protibožských síl; podobne *13,1: Morská šelma; 17,3-7; 17,12; 17,16: Neviestka babylonská*). Jeho chvost zmietol tretinu nebeských hviezd a zvrhol ich na zem (pád hviezd ako znamenie počiatku konca času; odkaz na podobne 6,13: *Živelné pohromy*; 8,10-12: *Rozlomenie siedmej pečate*). Tento drak postavil s pred ženu, ktorá mala rodiť, aby zožral dieťa, len čo ho porodí. A porodila syna, chlapca (*Syn Boží*; odkaz na *Izaiáša 7,14; 66,7*), ktorý má spravovať všetky národy železným prútom (odkaz na *2,27: Sedem svietnikov; 19,11-16: Videnie jazdca menom Pravý a Verný*). Dieťa však bolo uchvátené k Bohu a k Jeho trónu (Syn Boží v postavení vladára; intronizácia Syna Božieho ako predpoklad existencie cirkvi) a žena utiekla na púšť (pozemský svet), kde jej Boh pripravil miesto, aby ju tam živili tisíc dvestošesťdesiat dní (vyše trojročná doba existencie cirkvi na zemi v čase písania textu; vymedzená lehota skúšok viery; podobne *11,3: Zmeranie Božieho chrámu*); Žena odetá do slnka nasleduje po kapitole *Zatrúbenie siedmej poľnice*; námet je súčasťou kapitoly *Boj draka na nebi/Bitka na nebi* a jeho dej pokračuje pasážou *Boj draka na zemi*; v ikonografii bývajú obidve scény (žena v slnečnej žiare, s dieťaťom i bez, ohrozovaná drakom a scéna unikajúcej okrídlenej postavy) spojené v jednej kompozícii; pre námet Žena odetá do slnka sa používa aj názov *Veľké znamenie*; pozri *apokalyptický drak*

-*apokalyptická žena, apokalyptická Madona, Mária na Slnku* (s dieťaťom Ježišom na rukách v lúčoch svetla, ktoré okolo nej vytvárajú *mandorlu*), Žena odetá do slnka sú rôzne formy jednej témy vznikajúce v rôznom období; okrem iného sa od seba líšili rôznymi *atribútmi*; pozri *Zostúpenie nepoškvrnenej Panny na zem, Immaculata, Tota pulchra, víťazka nad hadom, tzv. Madona na levovi, Madona Guadalupská*

Hall: existujú pochybnosti o tom, aký význam prikladal apokalyptik tomuto videniu; pôvodne bola zrejme ženou mienená *cirkev*, tým skôr, že v čase vzniku textu boli prvé kresťanské zbory najviac ohrozované; stotožnenie apokalyptickej ženy s *Pannou Máriou* bolo až stredovekou interpretáciou *Bonaventury* a iných vykladačov *Písma* v 13.-14.st., ktoré sa vyznačovalo rastom *mariánskeho kultu*

-zobrazenie apokalyptickej ženy bolo v stredovekom umení veľmi časté a zahrnovalo všetky výtvarné druhy: nástenné maliarstvo (francúzske St. Savin/Poitou, 12.st.; talianske Civate pri Como v Lombardii, 12.st.), sochárstvo (portál katedrály v Remeši, 13.st.), sklomaľba (*vitráž* katedrály v Auxerre, 13.st.), užité umenie (koberec z Angers, 14.st.), maľba (triptych Majstra z Moulins, 1498; triptych Chiesa dei Carmi v talianskom Bergame v Lombardii, 15.st.; P. P. Rubens: Madona v slnku, 1610), kresba a grafika (A. Dürer: drevovez *Žena na slnku vzdoruje drakovi*, 1498; medirytina nemeckého maliara a grafika *M. Schongauera* (✞1491); zo stotožnenia apokalyptickej ženy s Pannou Máriou v období vrcholiaceho mariánskeho kultu, vznikol v západoeurópskom umení obrazový typ apokalyptická madona, zvaný tiež Mária na kosáčiku alebo Mária v slnku; zobrazuje Pannu Máriu obklopenú lúčovitou slnečnou žiarou na spôsob *mandorly* alebo dvanástimi hviezdami, Dieťa je často označené *nimbom*; v protireformácii prebral *atribúty* apokalyptickej ženy obrazový typ *Immaculata* (Panna Mária Nepoškvrneného počatia); v tomto variante, zvanom tiež *Zostúpenie nepoškvrnenej Panny na zem*, stojí Mária na kosáčiku mesiaca, na hlave má hviezdnu korunu, ruky má prekrížené na prsiach alebo roztiahnuté v geste *oranta*, zrak upretý k zemi; kompozíciu vytvoril španielsky barokový maliar *B. E. Murillo* v rokoch 1660-1670; riadil sa pritom odporúčaniami španielskeho maliara Francesca Pacheca zobrazovať Pannu Máriu ako apokalyptickú ženu vo veku 12-13 rokov, čo zodpovedalo veku dospelosti židovských dievčat; na *Murillovom* obraze z madridskej galérie Museo del Prado je zobrazená polopostava mladučkej Márie s rozpustenými vlasmi a s rukami prekríženými na prsiach; pred jej telom sa objavuje kosáčik mesiaca; ďalší obraz namaľoval roku 1650 pre Arcibiskupský palác v Seville a dnes je známy ako Veľká Immaculata; *Immaculatu* v štýle apokalyptickej ženy namaľoval aj *F. Zurbarán* (1632) a *Alonzo Cana* vytvoril sochu (1650); ďalší variant apokalyptickej ženy odvodený z obrazového typu Tota pulchra (lat. Celá si krásna) obohatený o symboly Piesne Šalamúnovej (4,7): slnko, mesiac, studňa, morská hviezdica, hortus conclusum, prameň, záhrada, céder, Dávidova veža, ľalia medzi tŕňmi, ružový ker, zrkadlo bez škvŕn a ď.; v českom prostredí, v

ktorom bola Immaculata veľmi obľúbená, v čase vlády *Karola IV.* a *Václava IV.* (14.-15.st.; nástenné maľby Emauzskom kláštore v Prahe Na Slovanoch a v Libuši, ďalej v kaplnke Panny Márie na Karlštejne, 1357), bol námet apokalyptickej ženy obohatený o zvláštny, lokálny obsah - bol spájaný s českými kráľovnami; v 17.-18.st. snáď každé väčšie námestie českého kráľovstva malo mariánske stĺpy zakončené sochou Immaculaty typu Purísima (lat. Najčistejšia), zašliapavajúcej hada obtáčajúceho sféru, niekedy s jablkom hriechu v tlame; najstaršie vyobrazenie tohto typu v Aachene vytvoril barokový sochár *J. J. Bendl* (✝1680) pre *mariánsky stĺp* na Staromestskom námestí v *Prahe* (vztýčený 1653 na pamiatku zázračného zachránenia Prahy pred Švédmi; 1918 zrúcaný ako symbol rakúskej monarchie); okrem sféry vzácne stojí Immaculata na drakovi; v barokovom katolíckom prostredí sa presadil aj obrazový typ *Víťazka nad hadom*, v ktorom Panna Mária s dvanástimi hviezdami drží na rukách dieťa Krista, ktoré na niektorých vyobrazeniach prebodáva draka krížom (typ *Kristus triumfujúci*); k obrazovému typu apokalyptická žena nepatrí *tzv. Madona na levovi*; objavuje sa v polovine 14.st. v strednej Európe a zrejme pochádza z českého prostredia; zobrazenie nevychádza z textu *Zjavenia,* ale je inšpirované *Žalmom (91,13)*: „Budeš si (spravodlivý) kráčať po vretenici a po zmiji, leva a draka pošliapeš.“; *ikonografiou* (stúpanie po levovi - symbolu *satana*) aj obsahom textu (pravý veriaci sa nemusí báť temnej moci) sa však hlási námetu apokalyptická žena; niekedy má apokalyptická žena orlie krídla (odkaz na verš *12,14* a *Žalm 91,4*), pomocou ktorých uniká pred drakom (*Apokalypsa z Bambergu*, 11.st.); zaujímavé zobrazenie apokalyptickej ženy - Cirkvi sa nachádza v rukopise Liber depictus z roku 1320: okrídlená ženská postava pridržiava na pravom boku oblečeného Krista s knihou v ruke, strednú časť tela jej zakrýva veľký slnečný kotúč s polopostavou *Bolestného Krista*

Baleka: *apokalyptický motív* ženy, ktorá stojí na kosáčiku mesiaca (pozri *Isis, luna*), obklopená slnečnou žiarou; žena v slnku, obklopená dvanástimi hviezdami, niekedy s orlími krídlami, pomocou ktorých uniká pred drakom (pozri *babylonský drak*); v protireformácii atribúty apokalyptickej ženy prebral obrazový typ *Immaculata*; v českom prostredí apokalyptická žena spájaná s českými kráľovnami; pozri *apokalyptická madona*; *krotiteľstvo, Rozlomenie siedmej pečate, Beatus La Seu d'Urgell*

-v súvislosti s heslom *Beatus Girona*: miniatúra „Žena odetá do slnka a drak“ sa rozkladá na dve strany a zobrazuje naratívny spôsobom príbeh v *Zjavení Jána* (*Boj draka na nebi* 12,1-12), hoci ikonografia naznačuje pokusy spojiť príbeh deja na nebi so zobrazením pekla v spodnej časti kompozície; o rovnakú synchronizáciu sa snaží figúra hada, draka, ktorá zahrnuje niekoľko časových rovín; na ľavej fólii v prvom hornom páse modrej farby (nebo) zobrazená žena so štylizovaným slnkom v rovine svojho pása a s kosáčikom mesiaca pri nohách; namiesto dvanástimi hviezdami, ako sa hovorí v texte Zjavenia, je obklopená desiatimi hviezdami; po jej pravici pod mesiacom je nápis „mvlier amicta / jediným et lvna / SVB pedibvs eivs“; popri nej je drak ako veľký had, zobrazený v súlade so zvykmi neskorej antiky (aj textu Zjavenia) so siedmimi ozubenými hlavami; najvyššie položená hlava je veľká, štyri stredne veľké a dve po stranách menšie; všetky sú rovnakého tvaru; každá hlava má korunu v podobe zlatého kotúča a dva rohy; najnižšia hlava chrlí príval modrej vody v podobe vlnovky, ktorá šikmo mení svoj pôvodný smer; žena sa druhý raz objavuje tomto riečnom prúde; sedí, má dvojfarebné krídla a vľavo nad hlavou má nápis „VBI dáta svnt mvlieri / ALE aqvile vt volaret / v eremvm“; drak na pravej fólii je zhora napadnutými piatimi anjelmi podobného vzhľadu; majú krátky odev a sú vyzbrojení štítmi, mečmi, kopijami a palcátmi, a to napriek tomu, že v texte sa píše: „Michael arcangelvs CVM Dragonom / pvgnat“; vpravo je kruhový útvar obklopený hviezdami, predstavujúcimi nebo; v ňom je anjel, ktorý redstavuje Dieťa Bohu; Boh sedí na tróne s knihou v lone a pravicou naťahuje k Dieťaťu; gestá týchto troch postáv pripomínajú dialóg; dračí chvost v spodnej časti kompozície akoby uchvacoval sedem hviezd a tiahol ich dole, čomu zodpovedá text „VBI draco traxit TERTIO / pars stellarvm“; konečne v spodnej časti pravej fólie je *archetypálna* scéna, čo dokazuje fakt, že sa objavuje vo všetkých rukopisoch; zobrazuje zlých anjelov ako mužov bez krídiel (nepochybne preto, že symbolizujú zlo uvrhnuté do pekla); Beatus Gerona zobrazuje anjela vrhajúceho jedného z mužov do *Gehenny*; ďalší anjel mučí veľkými kliešťami tmavého, zdeformovaného muža uväzneného v klietke; nápis hovorí „diabolvs v in-/ferno tenetvr“; v priepasti pokrytej drobnými červenými čiarami predstavujúcimi oheň sa vznáša deväť nahých mužov s otvorenými očami; predstavujú porazených zlých anjelov; nad hlavou majú nápis „qvos draco traxit Angeli v in-/fernvm“; táto scéna nie je vysvetlená textom Zjavenia, kde sa len píše, že sv. Machael a jeho anjeli viedli boj proti drakovi a zlým anjelom a ako tí následne obsadili zem (*Boj draka na zemi* 12,13-18), ako je možné vidieť v iných ranostredovekých cykloch v Európe

http://en.wikipedia.org/wiki/Woman_of_the_Apocalypse
http://fi.wikipedia.org/wiki/Apokalyptinen_madonna

http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/3178555885/in/photostream/
http://it.wikipedia.org/wiki/Donna_dell%27Apocalisse
http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0,_%D0%B7%D0%BE%D0%B4%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D0%B2_%D1%81%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5

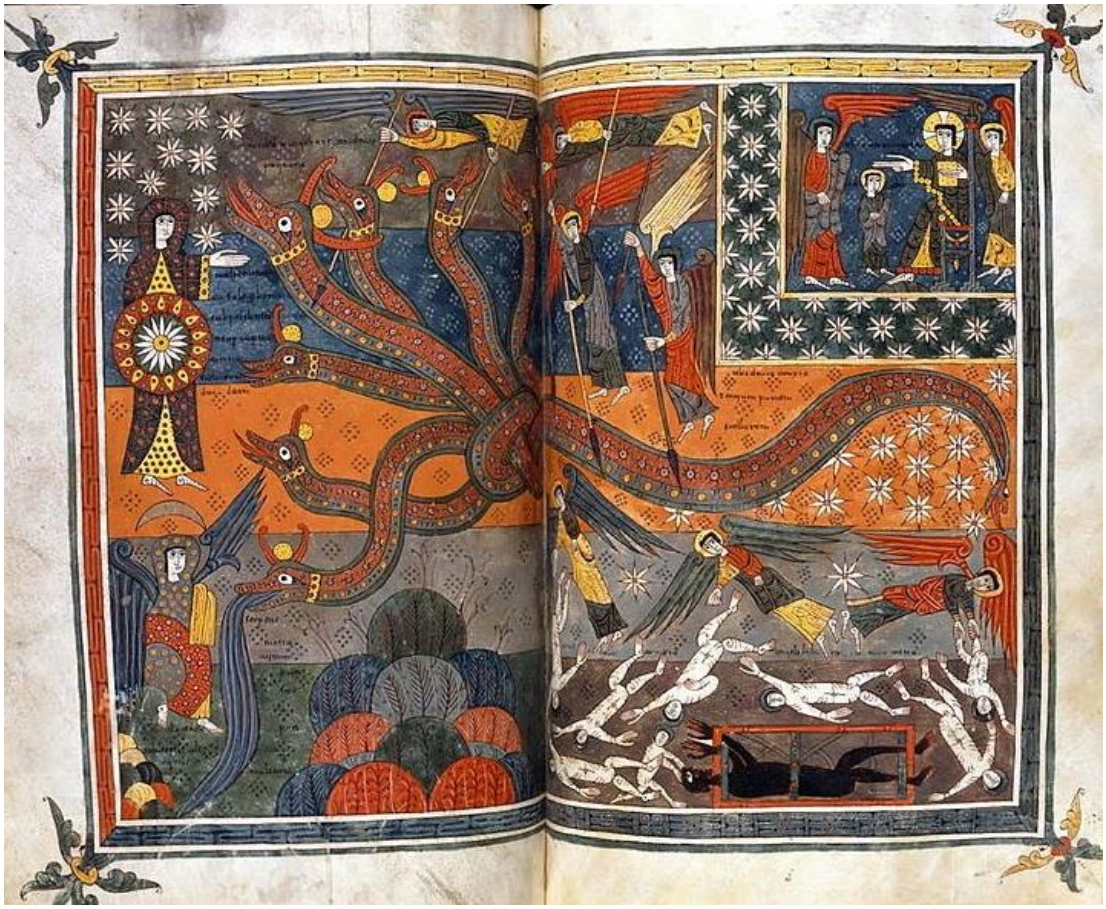

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena na slnku vzdoruje drakovi** (Silos Beatus, 1109)

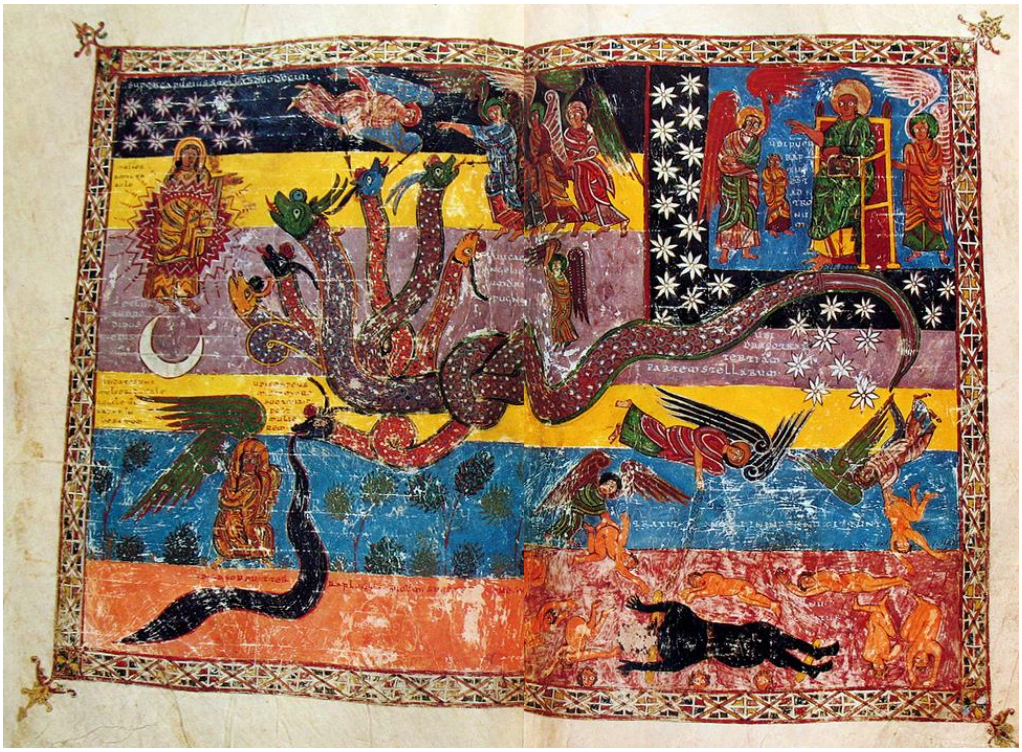

(12,1-9. Boj draka na nebi. 12,13-14. Boj draka na zemi). **Žena na slnku vzdoruje drakovi** (Beatus Escalada, pol. 10.st.)

(12,1-17. 20,1-3. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice). **Žena odetá do slnka. Žena vzdoruje drakovi. Boj draka na nebi. Spútanie draka** (Beatus Facundus, 1047)

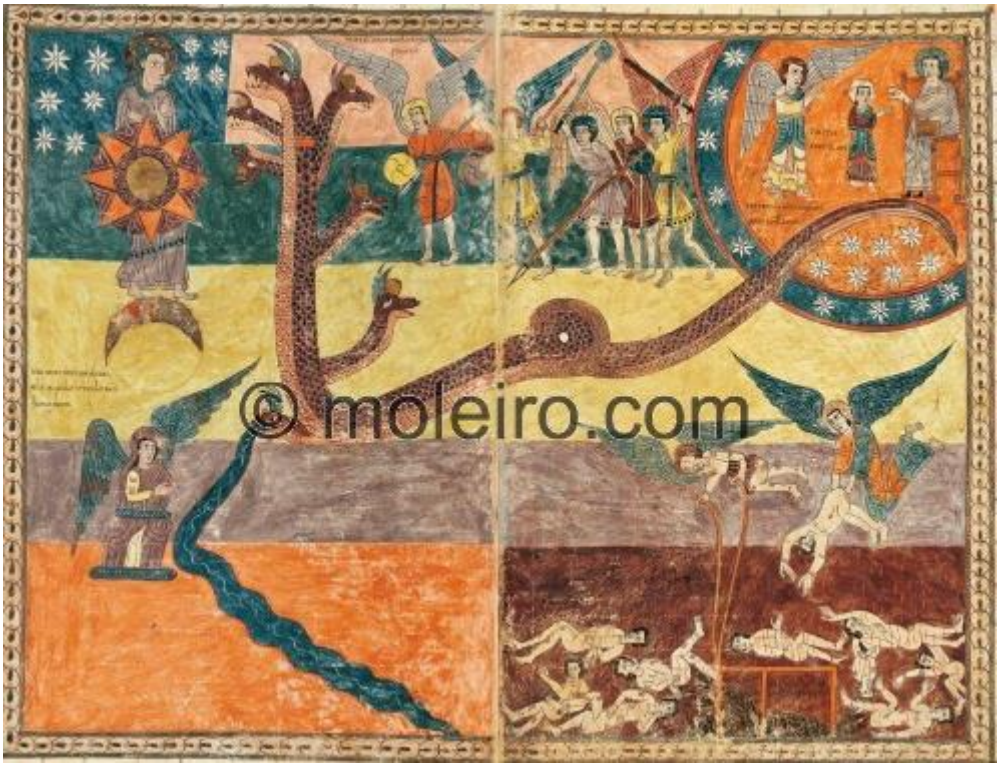

(12,1-17. 20,1-3. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice). **Žena odetá do slnka a drak** (Beatus Girona, 2. pol. 10.st.)

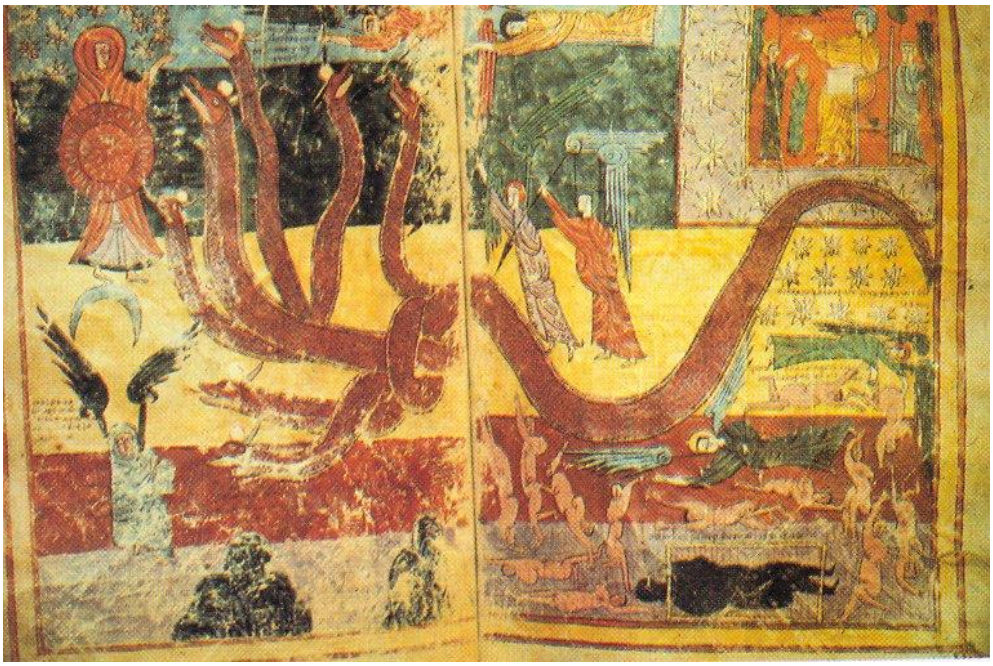

(12,1-12. Boj draka na nebi.). **Žena odetá do slnka** (Beatus d'Urgell, r. 975)

(12:1-17. 20,1-3. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice). **Žena odetá do slnka. Žena vzdoruje drakovi. Boj draka na nebi. Spútanie draka** (Beatus Arroyo,1.pol. 13.st.)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena na slnku vzdoruje drakovi** (Beatus Huelgas, 1220)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena a drak** (Beatus Escorial, 950-955)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena odetá do slnka a drak** (Liber floridus, 12.st.)

(12,14-16. Boj draka na zemi). **Žena uniká drakovi** (Bamberská apokalypsa, r. 1000-1020)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (Apokalypsa Lamberth, 1260-1270)

(12,1-6. Boj draka na nebi). **Žena a drak** (Bamberská apokalypsa, r. 1000-1020)

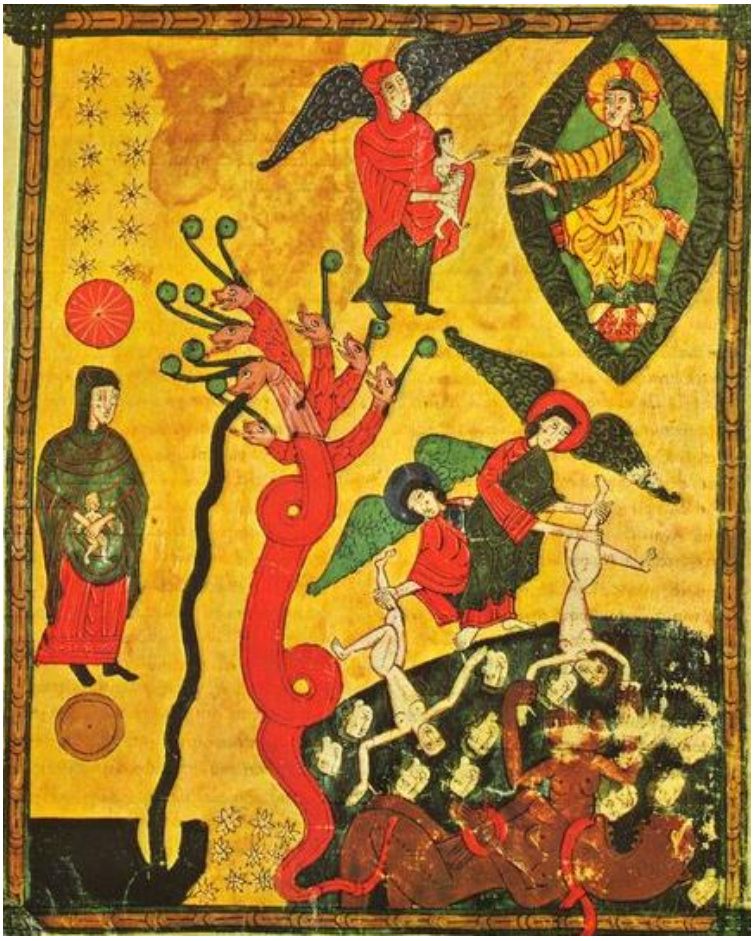

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena slnkom odetá a drak** (Beatus Osma, 1086)

Žena na slnku vzdoruje drakovi (freska Kláštor Saint-Savin-sur-Gartempe, Poitou, Francúzsko, 11.st.)

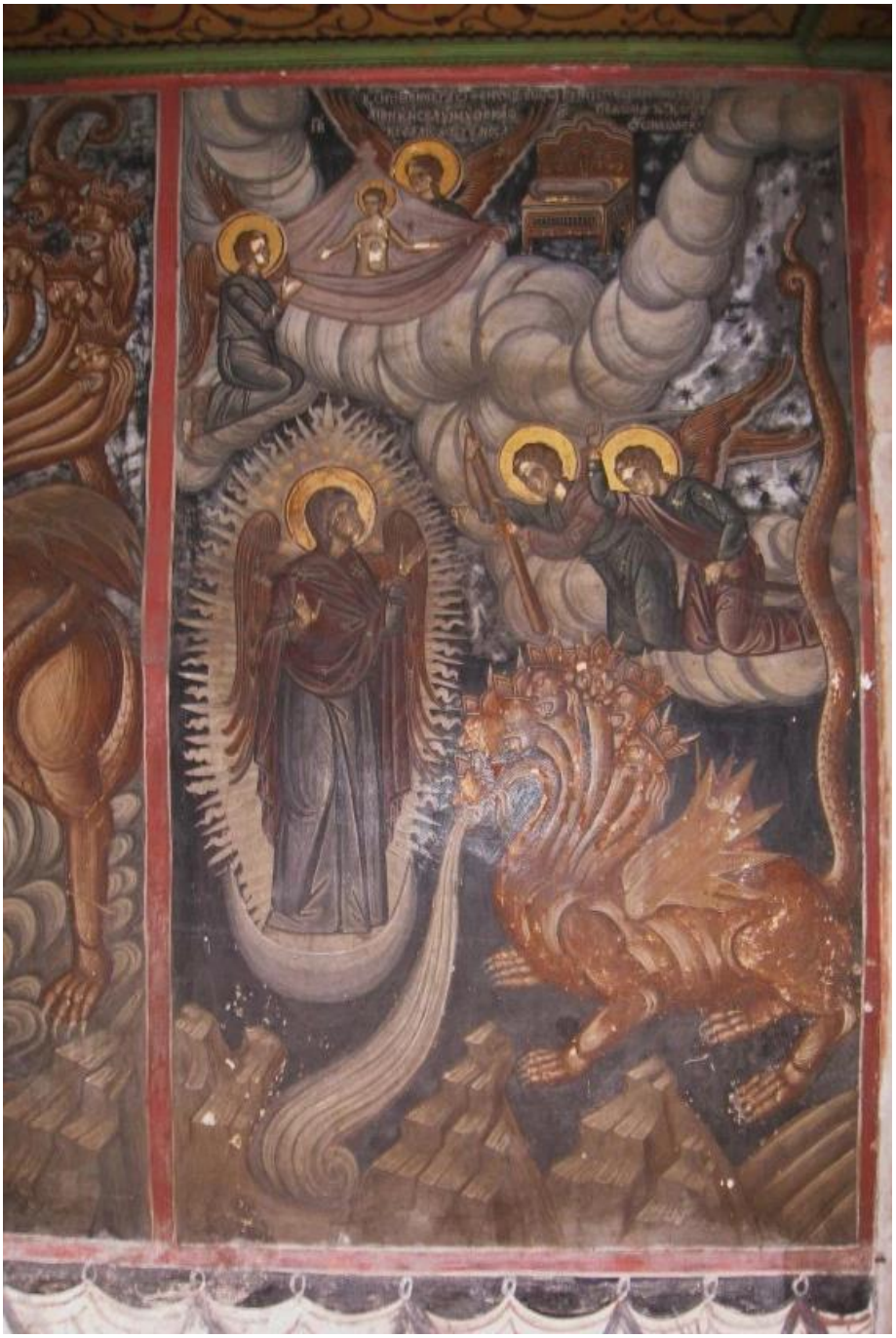

Žena na slnku vzdoruje drakovi (freska, kláštor na hore Athos)

12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena na slnku vzdoruje drakovi** (Beatus Lorvão, 1189)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (francúzsky rukopis, neskoré 13.st., Lambeth Palace Library, Londýn)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (Rukopis z Apokalypsy, Francúzsko- Normandia, asi 1300)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena slnkom odetá a drak** (Apokalypsa Trinity, 1242-1250)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Videnie ženy odetej do slnka** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(12,13-14. Boj draka na zemi). **Žena a drak** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

(12,15. Boj draka na zemi). **Drak zvrhnutý na zem chrlí vodu** (Apokalypsa Getty, 1255 - 1260)

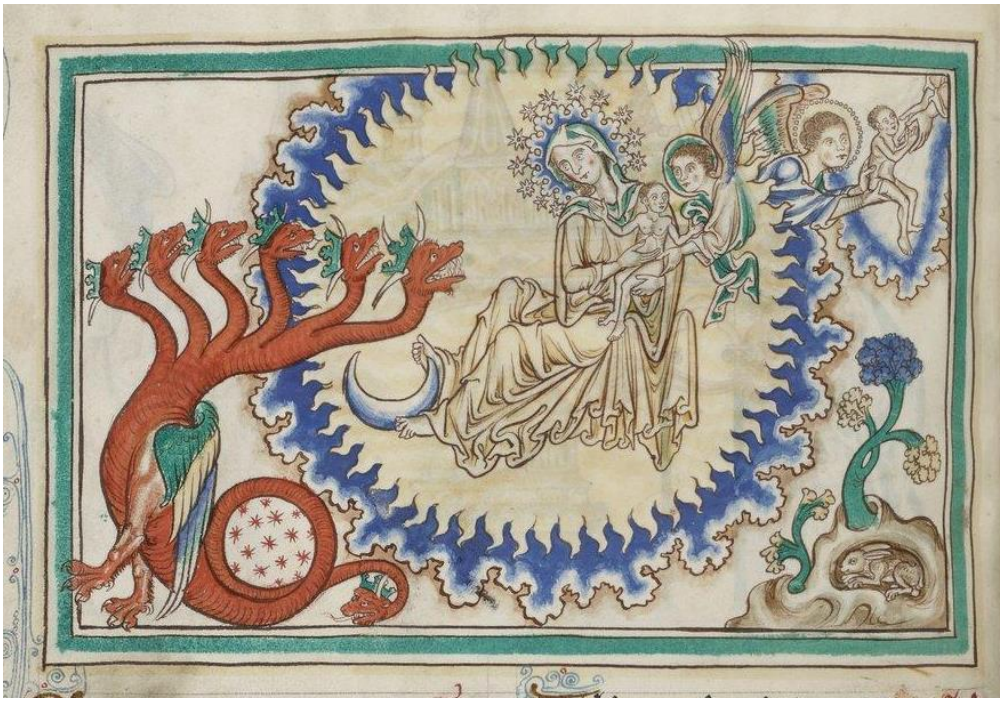

(12,1-5. Boj draka na nebi). **Žena a drak** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (-, 1255-1260)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká drakovi** (-, 1255-1260)

(12,1-5. Boj draka na nebi). **Žena a drak** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(12,14; 12,15-16. Boj draka na zemi). **Žena uniká na púšť** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

Žena uniká drakovi (Abingdon Apokalypsy, Anglicko, 3.štvrtina 13.st.)

(12,1-12. Boj draka na nebi). **Žena slnkom odetá a drak** (Welles apokalypsa, 1310)

(12,14. Boj draka na zemi). **Rozhnevaný drak chrlí vodu** (Welles apokalypsa, 1310)

(12,14. Boj draka na zemi). Rozhnevaný drak chrlí vodu (Yates Thompson apokalypsa, 1370-1390)

Anonymný majster: Žena a drak (francúzsky rukopis, 14.st.)

(12,1-5. Boj draka na nebi). **Žena a drak** (tapiséria, Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(12,14. Boj draka na zemi). **Žena dostáva krídla a uniká na púšť** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(12,15. Boj draka na zemi). **Rozhnevaný drak chrlí vodu** (tapiséria, Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(12,3-6. Boj na nebi). **Žena a drak** (Apokalypsa ‘Queen Mary, 14.st.)

(12,1. Boj na nebi). **Veľké znamenie** (Apokalypsa ‘Queen Mary, 14.st.)

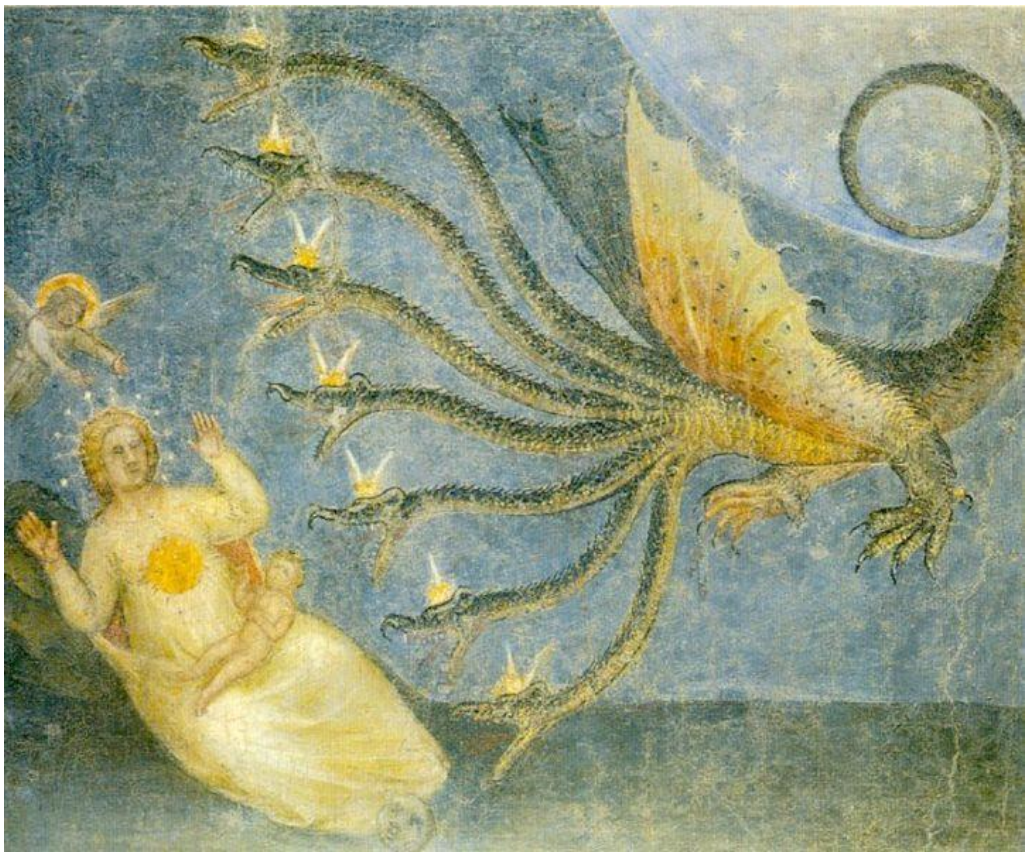

Giusto de 'Menabuoi: Žena a drak (freska, 14.st.)

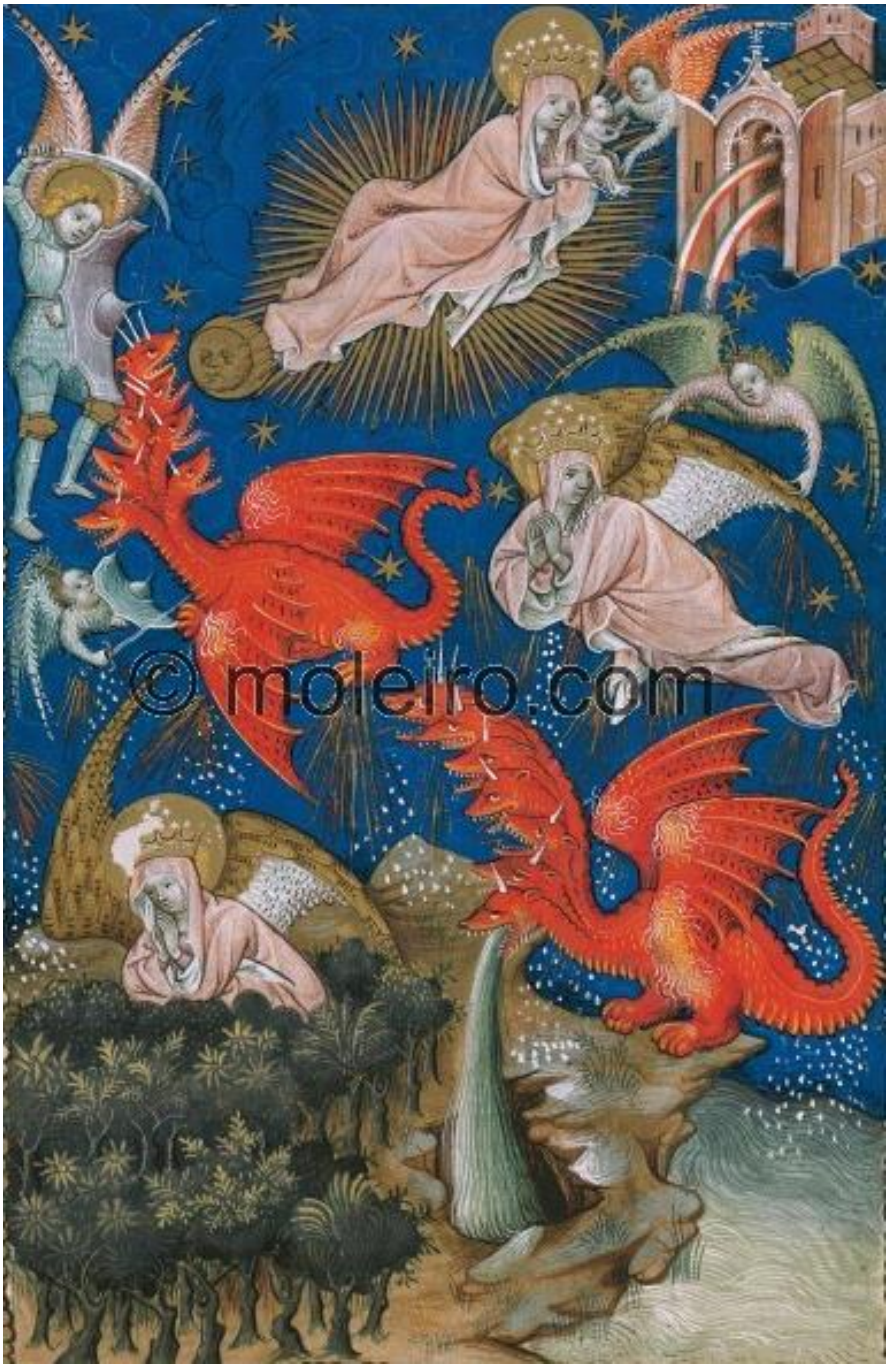

(12,13-18. Boj draka na zemi). **Chrám v nebi. Žena v slnku a sedemhlavý drak** (Flámska apokalypsa, 1400)

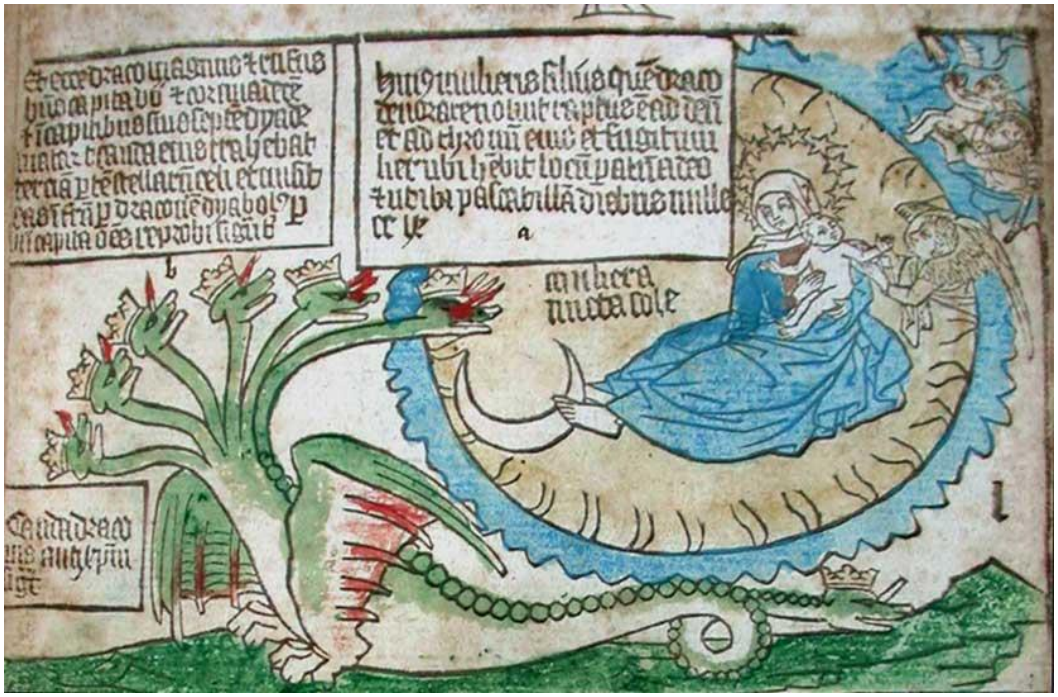

(12,1-6. Boj draka na nebi). **Žena odetá do slnka a drak** (Blockbook Apocalypse, 1430-1440)

A. Dürer: Žena na slnku vzdoruje drakovi (1496-1498)

M. Gerung: Apokalyptická žena (Berner apokalypsa, 1547)

J. Duvet: Boj draka na nebi. Žena odetá slnkom ohrozovaná sedemhlavým drakom a Dieťa unášané anjelmi k Bohu (rytina, 1546-1555)

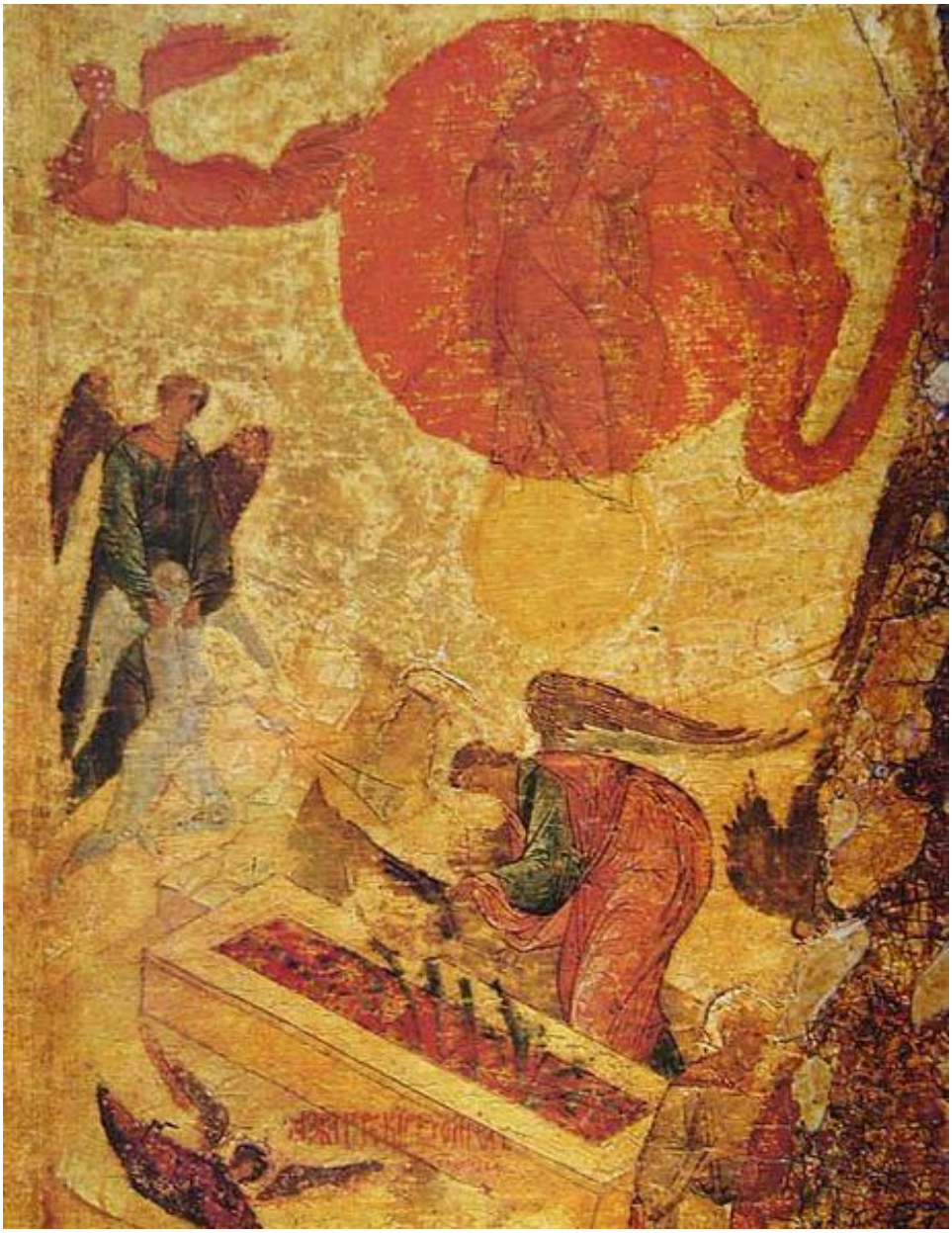

Žena odetá do slnka, trúbiaci anjel a anjel stláčajúci hrozna Božieho hnevu (detail ikony Apokalypsa, 1500)

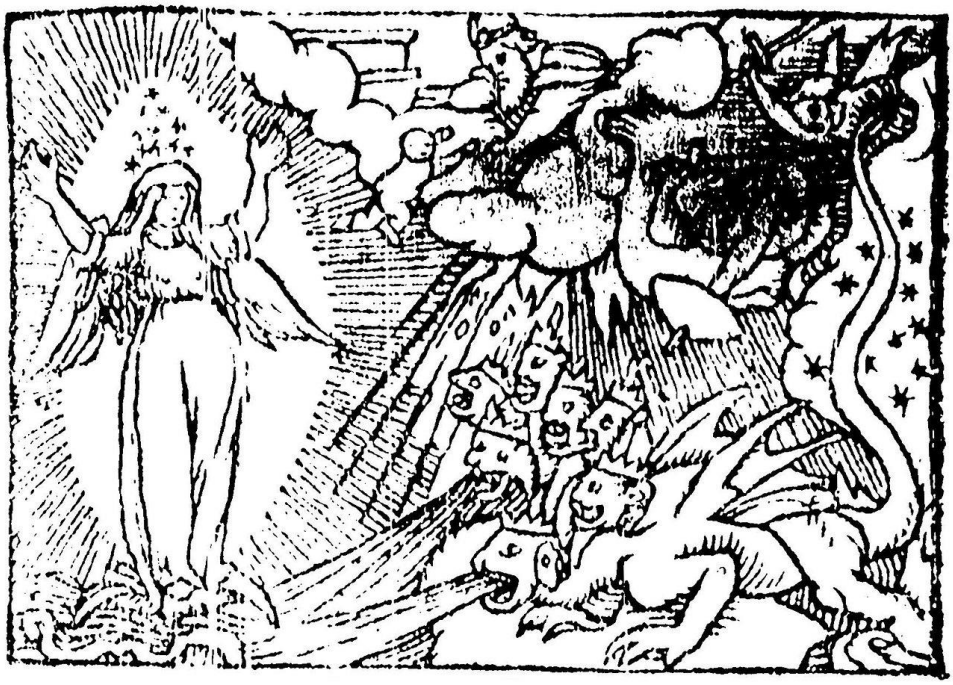

Thomas East: Žena a drak (drevoryt zo spisu Johna Bale: Obe cirkvi, 1545)

(12,1-12. Boj draka na nebi). Žena slnkom odetá uniká drakovi (drevorez, La saincte Bible en Francoys, 1530)

Neznámy francúzsky majster: Žena odetá do slnka (Hodinky Constable Anne de Montmorency, 1549)

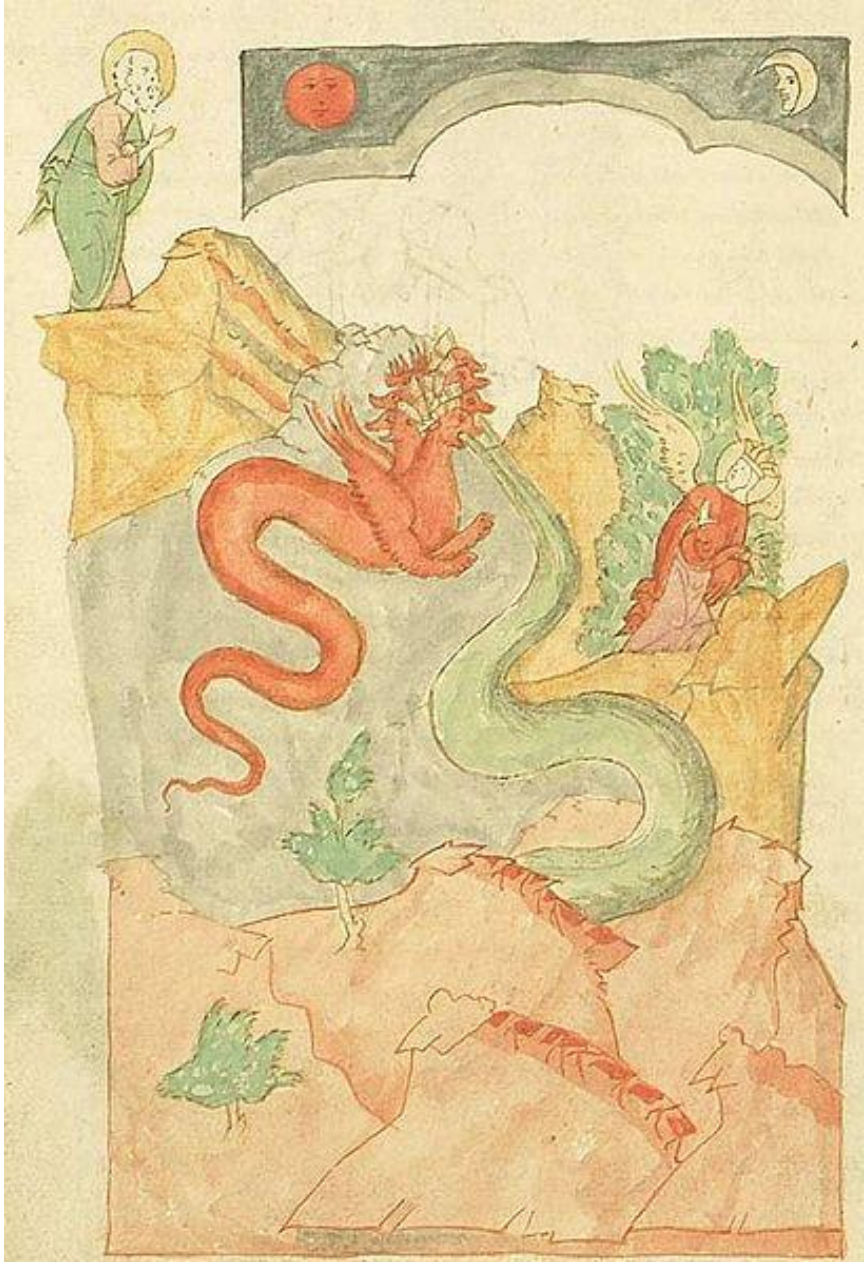

Anonym: Žena a drak (iluminácia z ruského komentára k Zjaveniu od Andreasa z Caesarey, 16.st.)

Luis van Shoor (návrh), Joannes Reghelbrugghe (tkáč): Žena slnkom odetá (gobelín kostola Santa Maria Maggiore v Bergame, 1698)

(12:1-17. Rozlomenie siedmej pečate. Zatrúbenie siedmej poľnice). **Apokalyptická žena** (Lutherova biblia, 1545)

M. Gerung: Žena a drak (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

Juan Martínez de Jáuregui y Aguilar: Apokalyptická žena (ilustrácia spisu Vestigatio arcani sensus in Apocalypsi od Luisa del Alcázar, 1614)

Žena vzdoruje drakovi. Víťazstvo kráľa kráľov nad šelmou a Antikristom (freska kostola sv. Kataríny, Galatina, Taliansko, 1435)

W. de Pannemaker: Sv. Ján Evanjelista a apokalyptická žena (detail, 16.st.)

M. Scheits: Anjel a veľký červený drak (grafický list z Philips Medhurst Bible; 17.st.)

Autor neuvedený: Veľký červený drak (grafický list z Philips Medhurst Bible)

Autor neuvedený: Žena odetá do slnka s mesiacom pod nohami (grafický list z Philips Medhurst Bible)

P. P. Rubens: Blahoslavená Panna Mária ako apokalyptická žena (17.st.)

F. Francken II: Panna s dieťaťom (17.st.)

B. West: Žena slnkom odetá prchá pred prenasledovaním drakom (1797)

W. Blake: Veľký červený drak a žena odetá do slnka (1805-1810)

W. Blake: Červený drak a žena odetá slnkom (1805)

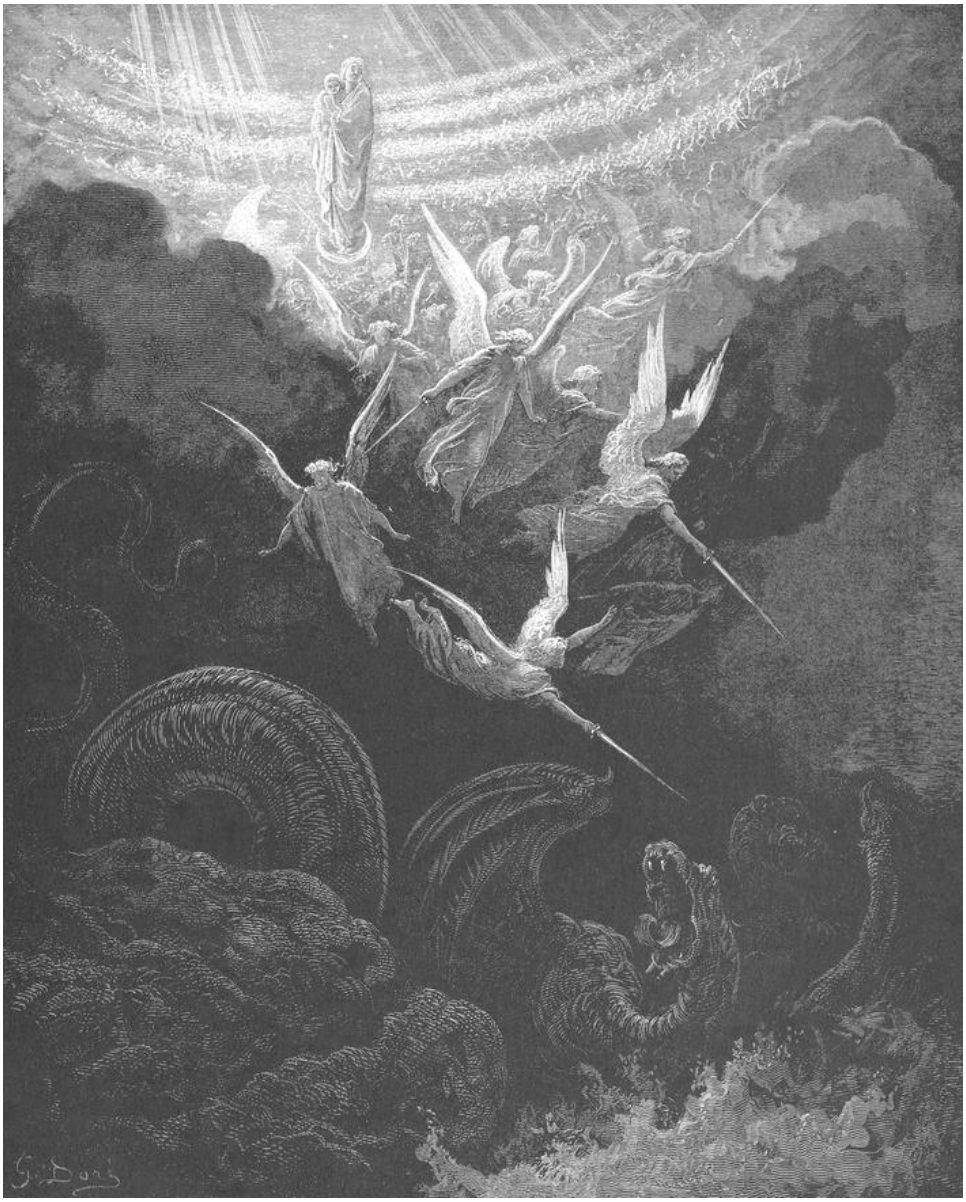

G. Doré: Panna Mária s korunou hviezd. Veľké znamenie (drevoryt, 1866)

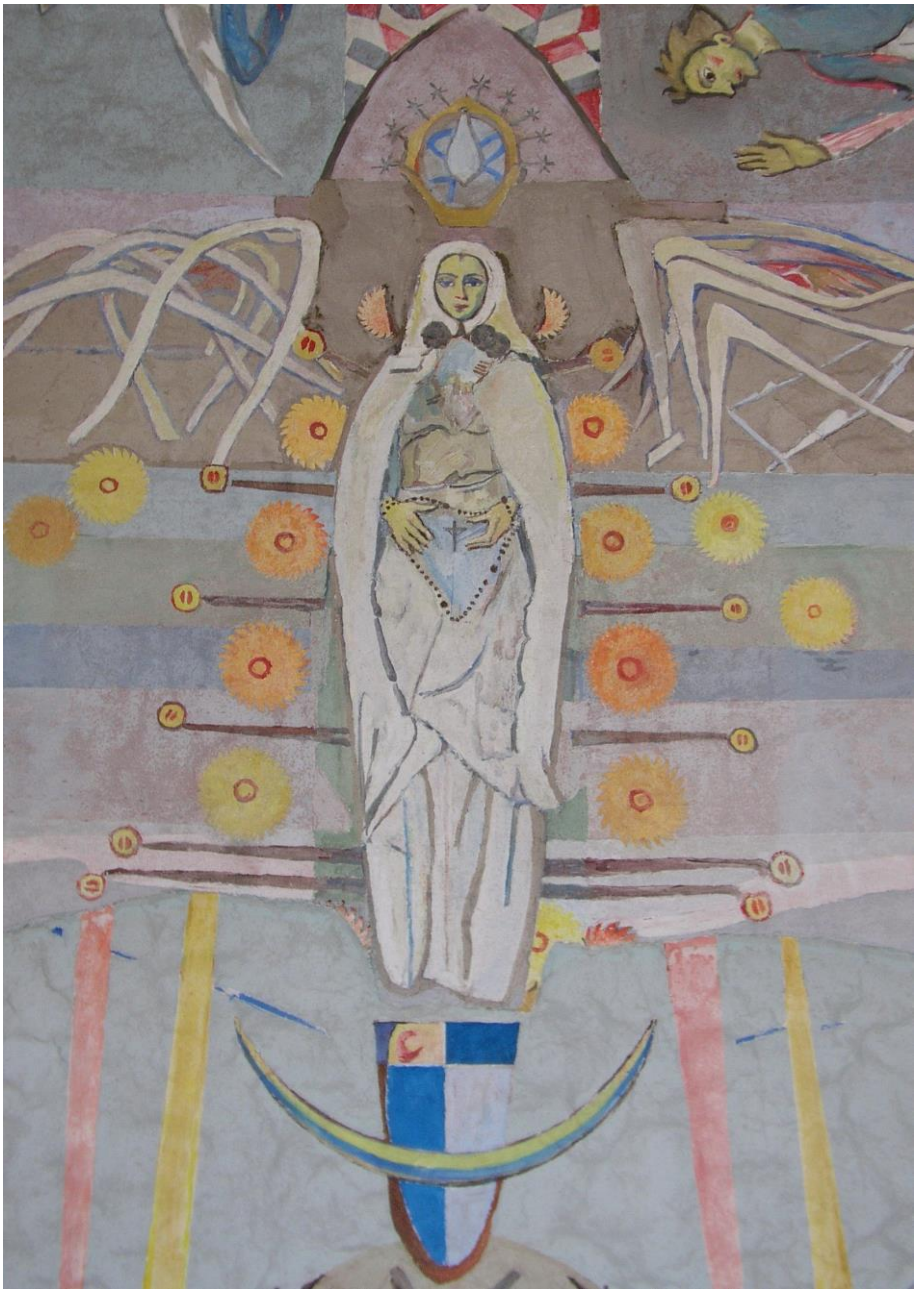

H. Boeckl: Apokalyptická žena. Seckauerská apokalypsa (freska kostola v Seckauer, Štajersko, Nemecko, 1952-1960)

H. J. Stock: Veľký červený drak a žena odetá slnkom (20.st.)

E. Trizuljaková: Žena slnkom odetá (art-protis, 1989)

Žena odetá slnkom uniká drakovi - *Boj draka na zemi*
Žena s korunou dvanásti hviezd - pozri *apokalyptická Madona*
Žena stojaca na kosáčiku mesiaca - pozri *apokalyptická Madona*
žena snežná - *snežná žena*
žena stará - *stará žena*
Žena trpiaca krvotokom - (*Matúš 9,20-22; Marek 5,25-34; Lukáš 8,43-48*); v zástupe, ktorý obklopoval Krista na jeho ceste do Jairovho domu (pozri *Vzkriesenie Jairovej dcéry*) sa nachádzala aj žena, ktorá trpela krvácaním; nenápadne sa dotkla *strapcov* Kristovho odevu, keď okolo nej prechádzal, a ihneď bola vyliečená; Kristus však intuitívne poznal, čo urobila, a obrátil sa k nej, pričom mu žena padla k nohám; „Dúfaj, dcéra, tvoja viera ťa uzdravila"; dejiskom je vchod do Jairovho domu; žena kľačí pri nohách Krista, jednou rukou sa dotýka lemu jeho odevu; Jairos, ctihodný starec s sivou bradou, stojí vedľa neho spolu s učeníkmi *Petrom, Jakubom* a *Jánom*; tento námet tvorí zvyčajne náprotivok (pozri *pendant*) ku Vzkrieseniu Jairovej dcéry, udalosti, ktorá v evanjeliách bezprostredne nasleduje; výjav sa ťažko odlišuje od príbehu *Dcéra kanaánskej ženy* (poznávacím znamením je prítomnosť *psa*); pozri *christologický cyklus, Kristus, Ježiš, biblia*

http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/11153136623/in/photostream/

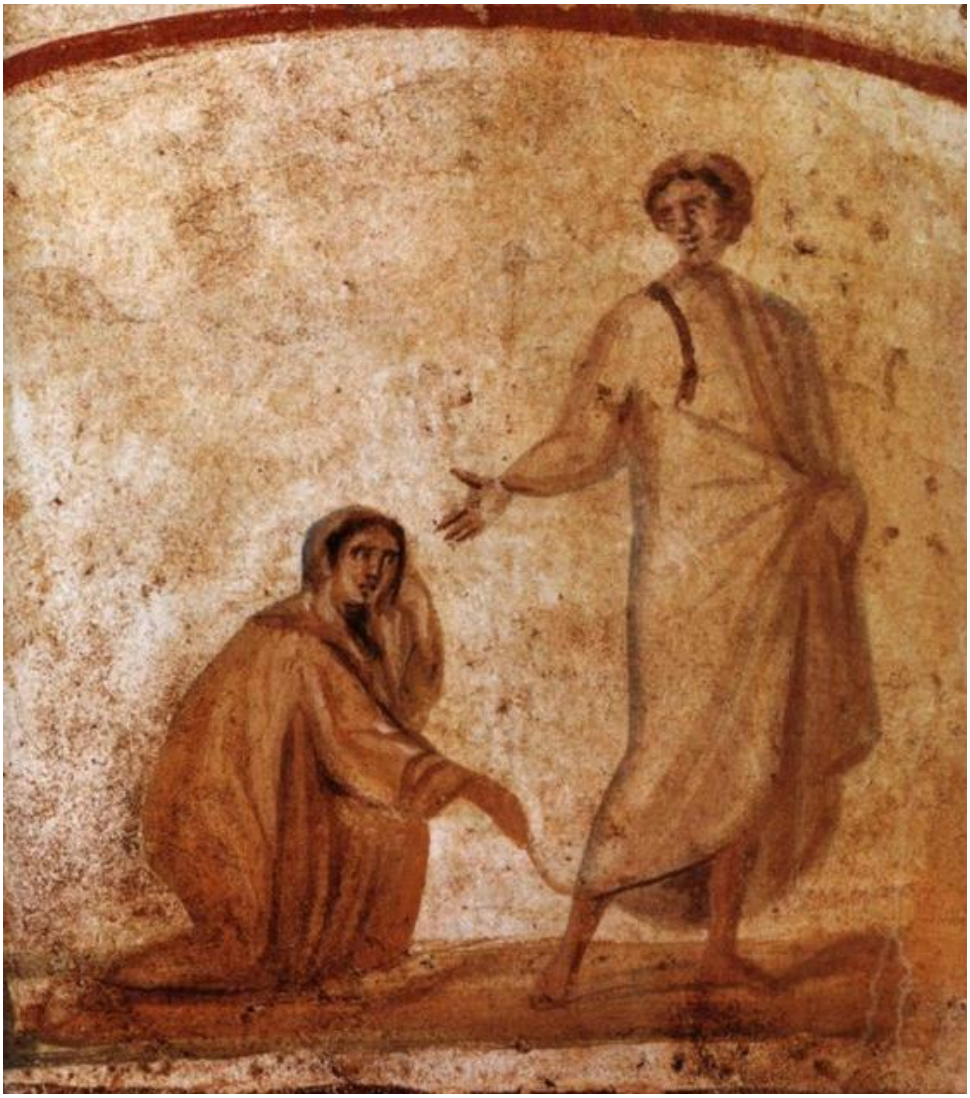

Ježiš a žena trpiaca krvácaním (nástenná maľba z katakomb)

Uzdravenie ženy trpiacej krvotokom (Codex Egbert, 980-993)

J. Saenredam podľa L. van Leydena: Žena trpiaca krvotokom (rytina zo série Slávne ženy Nového zákona, 16.st.)

H. Brosamer: Kristove zázraky: Kristus a Jairos a žena trpiaca krvotokom (drevoryt, 1500-1554)

A. Wierix: Žena trpiaca krvácaním a Jairova dcéra (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

žena-vamp - štýl *módy* z éry nemého filmu; sústredenie líčenia okolo očí > očné tiene s výraznými líniami, pery maľované do srdiečka, *turbany*, *klobúky* výrazne posadené do čela; módne idoly: Theda Bara, Marlene Ditrich, Greta Garbo, štýl odvodený z pojmu femme fatale, osudovej ženy, ktorá sa správa ako sexuálny upír; prvý vamp film s Thedou Barou natočil r. 1913 Robert Vignola podľa rovnomennej Kiplingovej básne Vampír

https://en.wikipedia.org/wiki/Femme_fatale

Theda Bara v štýle žena vamp vo filme Kleopatra (1917)

Žena zo Samárie - *Ježiš a Samaritánka*
Ženeva - pozri *kalvinisti/kalvíni; kríž červený; Švajčiarsko*

https://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%BDeneva
https://en.wikipedia.org/wiki/Geneva

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Ženeva (kolorovaný drevoryt z Norimberskej kroniky, 1493)

Ženevská biblia - ***Geneva Bible***
ženevské tabuľky - pozri *tabuľky (kolárik)*
ženích nebeský - ***nebeský ženích***
Ženíšek František - (✞1916); český maliar; bol súčasťou *Generácie českého Národného divadla*, veľkej skupiny umelcov s národnými sympatiami; on aj *Mikoláš Aleš* vyhrali súťaž výzdobu foyeru Národného divadla historickými a alegorickými námetmi; od roku 1885 do roku 1896 pôsobil ako profesor na Vysokej škole umelecko-priemyselnej, kde jeho asistentom bol Jakub Schikaneder; potom sa od roku 1896 do roku 1915 pôsobil ako profesor na Akadémii výtvarných umení, kde jeho študenti boli aj Jaroslav Špillar a *Jan Preisler*; v roku 1898 bol jedným zo zakladateľov *Jednoty umelcov výtvarných* v snahe posilniť české národné prvky v umení; bol aj portrétistom; pozri *historickí maliari, českí maliari 19.st., českí maliari 20.st.*

https://en.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_%C5%BDen%C3%AD%C5%A1ek

https://www.google.sk/search?q=Franti%C5%A1ek+%C5%BDen%C3%AD%C5%A1ek&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjnr_2OpL3LAhVJM5oKHVOyCroQsAQILQ

F. Ženíšek: Stretnutie Oldřicha s Boženou (1884)

F. Ženíšek: Súd nad husitami (1898)

F. Ženíšek: Kazateľ (19.st.)

F. Ženíšek: Libušine posolstvo (1903)

ženská krása - Biedermann v súvislosti *jablko*: ženskú krásu symbolizoval jabloňový kvet; pozri *kvet*

P. Batoni: Čas prikazuje starobe ničiť krásu (1746)

tzv. **ženská strana -** pozri *evanjeliová strana*

ženská škola - v súvislosti s heslom *E. Sirani*: umelkyňa bola súčasťou mimoriadneho umeleckého hnutia, obyčajne známeho ako *bolonská škola*, ktorá v období *baroka* bola plná najväčších umelcov 17.st. (pozri *talianski maliari barokoví*); z tohto pohľadu bola *Bologna* najhojnejším strediskom talianskych umelkýň, ktoré boli schopné efektívne tvoriť vďaka ochrane a podpore svojich otcov, čo bol prípad E. Sirani, ale aj Lavinie Fontana, dcéry Prospera, alebo *A. Gentileschi*, dcéry Horace, a *M. Robusti*, dcéry *Tintoretta*

ženské bytosti severskej mytológie – pozri *Angrboda, Deväť matiek, Frigg, Gjalp a Greip, Hel, Valkýra, Norny; bytosti severskej mytológie, severskí bohovia, severská mytológia*

ženské legendárne bytosti - pozri *Banshee, čarodejnica hmly, kikimora, Valkýra*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Female_legendary_creatures

ženské mená -

http://sk.wikipedia.org/wiki/Kateg%C3%B3ria:%C5%BDensk%C3%A9_men%C3%A1

ženské prsia - pozri *prsník; podprsenka; jablko (Biedermann)*

ženské telo - v súvislosti s heslom *klasické obdobie antického Grécka (sochárstvo)*: v 4.st.pr.Kr. v gréckom sochárstve zjemnené podanie jednotlivostí aj celku a rozvoj zobrazovania ženského tela

ženský princíp - Baleka v súvislosti s heslom *inkarnát*: zaujímavá je farebnosť pleti v *egyptskom umení*, ktorá bola v súlade s zásadou, že prvoradá je predstava o predmetu a nie zraková skúsenosť; preto žltá alebo okrová bola pleť *žien*, hnedočervená pokožka mužov; aj hieroglyfy, ktoré sa vzťahovali k žene a ženskému živlu maľované žltou farbou

-v súvislosti s heslom *jeruzalemská púť*: v *katedrále* v Chartres bol 1200 na dlážke vytvorený *labyrint* s jedenástimi kruhmi v štyroch *kvadrantoch*; jeho centrom bola kresba *ruže* zdôrazňujúca *osvietenie* a ženskosť (zrejme vo vzťahu k *Panne Márii*, v neskorom stredoveku symbolu kresťanskej cirkvi)

pozri *žena; jin; Tefnut; Vanitas; laň, holubica, krava; lipa; luna; idoly, kľukatka, hviezda, kruh rozdelený sigmou na dve časti s čiernym bodom na bielom poli..., kruh so vpísaným štvorcom na základne, symboly číselné: 5; biomorfnosť, maliarsky (pozri lineárny); mušľa/lastúra, ryby, ľalia, lotos, slivka-plod; plodnosť, mandala, ovál; karašiši; Mier/Pax; rak, grál, karašiši/psolev/Budhov pes (Biedermann); Sofia (Jordan); ašery, evanjeliová strana, Marta (Hall); androgýn, hermafrodit, pohlavie; štyri živly (Baleka); zem; hieros gamos (Cox)*

ženšen - Becker: v Číne je podobne ako *mandragora* rovnako pre podobu koreňa, pripomínajúcu ľudskú postavu, považovaný za rastlinu obdarenú neobyčajnými silami, najmä schopnosťou harmonizovať organizmus a zabezpečiť predĺženie života (pozri *dlhovekosť*); pretože sa mu prisudzuje aj schopnosť posilniť mužnú silu, býva spojený s princípom *jang*

-rozvetvený *koreň* liečivej byliny východnej Ázie ktorej koreň pripomína ľudskú postavu: *algram*; používaný ako liek; v *Stredomorí* rastie *mandragora*; prisudzované *magické* vlastnosti; do Európy sa dostal v 16.st.; zobrazovaný v starých alchymistických alebo lekárskych knihách; koreň nazývaný aj *homunkulus*

ženy -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Women

ženy a náboženstvo -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Women_and_religion

ženy holandské - *holandské ženy maliarky*
„ženy krásne“ - pozri *pretty ladies*
ženy maliarky - *maliarky*
Ženy neviditeľné - *Neviditeľné ženy*
ženy Osmanskej ríše v umení - pozri *umenie osmanskej ríše podľa predmetu*

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Women_of_the_Ottoman_Empire_in_art

ženy podľa zamestnania -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Artists

ženy slávne - *slávne ženy*
ženy Trójskej vojny - pozri *Hekaké, Helena, Kasandra, Polyxena; Trójska vojna*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Women_of_the_Trojan_war

ženy umelkyne - *umelkyne*
ženy v biblii - *biblické ženy*
ženy v gréckej mytológii - pozri *grécka mytológia*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Women_in_Greek_mythology

ženy v islamu -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:%C5%BDeny_v_isl%C3%A1mu
http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Islam_and_women

ženy v judaizme - ***židovské ženy***
ženy v Knihe sudcov - pozri *židovské ženy*
ženy vikingské - ***vikingské mytologické ženy***
„ženy zbožné“ - ***„zbožné ženy“***
„žeravé nohavičky“ - pozri *„hot pants“*
žeriav - symbol *bdelosti* a *múdrosti*; zobrazovaný často v *trojuholníku*, do ktorého sa zoraďujú vtáky počas letu; symbolika bdelosti odvodená od vlastnosti vodcu letky, ktorý krikom riadi radenie kŕdľa, tiež od *povery*, že počas nočného odpočinku strážne vtáky držia v pazúroch kameň, ktorý vypadne, keď vták zaspí; v *kresťanstve* je žeriav symbolom bdelosti ochraňujúcej všetky *cnosti* a láskyplné spolužitie v širšom spoločenstve; pozri *Lü-tung-pin, Šualu/Starý muž z južného pólu; ypsilon; sonmudo; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; vták, zviera*

Hall: dlhonohý, brodivý vták, dosť podobný *bocianovi*; príznačne zobrazovaný s jednou nohou dvihnutou a s kameňom v pazúroch

-podľa stredovekých *bestiárov* žeriavy bojujú s Pygmejmi; chcú mať žalúdky plné piesku, aby boli stabilné pri letu; keď húf spí, strážiaci žeriav drží v pazúroch kameň; ak zaspí, kameň padne a vták sa okamžite zobudí

Žeriavy (iluminácia zo stredovekého rukopisu)

žertvenik - Tkáč: cirkevno-slovanské pomenovanie priestoru ležiaceho na sever od oltárnej *apsidy*; určený na prípravu obetných darov
žezlo - Lurker v súvislosti s heslom *ratolesť*: kráľovské *žezlo* pôvodne predstavovalo vetvu *stromu života*

Baleka: znak svetskej alebo duchovnej moci, hodnosti, stavu, poslania; žezlo je odvodené z *palcátu* a bolo známe už v starovekom *Oriente*; je znakom vládcov, sudcov, kňazov, v

mytológiách a náboženstvách *atribút* bohov a božských bytostí; symbolizuje moc a pravdu svojho nositeľa; orientálny panovník *gestom* žezla rozhodoval o živote alebo smrti poddaného; žezlo dotvrdzovalo konečné rozhodnutie sudcu a pravdivosť tohto rozhodnutia (pozri *súd*); má ho v ruke Kristus Sudca sveta (*Posledný súd*), je preto znamením svetovlády; významom je blízke významu *palice*; porovnaj *barla, pastierska palica*

pozri *insígnie*, *ľalia, píniová šuška, trstina*, *papyrus*, *palica, palcát*; *Eirené*; *klévske koleso*, *vajtra; Bráhma; Zvestovanie Panny Márie*

Kanonik Beneš: Zvestovanie (Pasionál abatiše Kunhuty, zač. 14.st.)

žezlo diamantové - ***diamantové žezlo***
žezlo šťastia - čínske žezlo v tvare *huby šťastia*; pozri *šťastie*

Baleka: v starovekej Číne pôvodne asi krátky *meč* pri osobnej obrane, neskoršie získalo zrejme tvar odvodený z predstavy huby šťastia, symbolu dlhovekosti, ktorý podľa mytológie môže jedine priniesť naplnenie všetkých túžob a želaní; *buddhisti* vidia v tvare žezla šťastia *lotos*; preto lotos najčastejšie žezlo zdobí; žezlo šťastia bývalo darom pri *narodení, svadbách* a iných významných predeloch ľudského života; bývalo zhotovované z rohoviny, kostí, *dreva, krištáľu, striebra* i *zlata*; štylizovaný tvar žezla sa stal častým dekoračným prvkom *čínskeho umenia*

žezlo trstinové - ***trstinové žezlo***